

AUTOREFERAT

1. Posiadane dyplomy, stopnie naukowe/ artystyczne – z podaniem nazwy, miejsca i roku ich uzyskania oraz tytułu rozprawy doktorskiej

- 1997 – dyplom (z wyróżnieniem) ukończenia Państwowego Liceum Muzycznego w Rzeszowie w klasie fortepianu
- 2000 – dyplom ukończenia Studium Teologii Rodziny w Instytucie Rodziny przy Wydziale Teologicznym Papieskiej Akademii Teologicznej w Krakowie
- 2002 – dyplom (z wynikiem celującym) ukończenia studiów magisterskich w zakresie teorii muzyki na Wydziale Kompozycji, Dyrygentury i Teorii Muzyki Akademii Muzycznej w Krakowie
- 2005 – dyplom (z wyróżnieniem) ukończenia studiów I stopnia w zakresie filozofii w Międzywydziałowym Instytucie Filozofii Uniwersytetu Rzeszowskiego
- 2007 – dyplom ukończenia studiów II stopnia w zakresie filozofii w Międzywydziałowym Instytucie Filozofii Uniwersytetu Rzeszowskiego
- 2010 – stopień doktora sztuki muzycznej w dyscyplinie artystycznej: kompozycja i teoria muzyki, w specjalności: teoria muzyki, nadany uchwałą Rady Wydziału Twórczości, Interpretacji i Edukacji Muzycznej Akademii Muzycznej w Krakowie z dnia 22 lutego 2010 roku.
Tytuł rozprawy doktorskiej: *Symfonie Lutosławskiego, Pendereckiego i Góreckiego w świetle polskich koncepcji fenomenologicznych.*
Promotor: prof. dr hab. Teresa Malecka
Recenzenci: prof. dr hab. Jagna Dankowska, prof. dr hab. Mieczysław Tomaszewski, prof. dr hab. Władysław Stróżewski.

2. Informacje o dotychczasowym zatrudnieniu w jednostkach naukowych/ artystycznych

- Od 2002 – Katedra Teorii i Interpretacji Dzieła Muzycznego, Zakład Analizy i Interpretacji Muzyki, Wydział Twórczości, Interpretacji i Edukacji Muzycznej Akademii Muzycznej w Krakowie
 - 2005 – stanowisko asystenta (przyznane w drodze konkursu)
 - 2010 – stanowisko adiunkta (przyznane w drodze konkursu)
- W latach 2002-2012 – Instytut Muzyki Uniwersytetu Rzeszowskiego (praca dydaktyczna w ramach umowy o dzieło)

3. Działalność naukowo – badawcza

- Faza kształtowania

Podczas jednej z wczesnych prezentacji metody interpretacji integralnej Mieczysław Tomaszewski tak mówił o swojej wizji: „W gruncie rzeczy moje zamierzenie sprowadzić można do chęci ujrzenia muzyki w kontekście życia człowieka i w kontekście kultury, dzieła sztuki jako swoistej reakcji na świat we wszystkich jego wymiarach”¹. Wybierając w 1997 roku studia teoretyczne na Wydziale Kompozycji, Dyrygentury i Teorii Muzyki Akademii Muzycznej w Krakowie nie miałam jeszcze świadomości, że wkraczam w środowisko, w którym odnajdę wartości w najwyższym stopniu sprzyjające formacji intelektualnej i humanistycznej. Antropologicznie ukierunkowana refleksja nad dziełem muzycznym jako „zjawiskiem, które wymyka się ujęciu, a przecież ofiarowuje nam intensywne przeżycie istnienia lub wzbudza zachwyt swym pięknem”², tkwiąca u fundamentów Krakowskiej Szkoły Teoretycznej, docierała do nas, studentów, poprzez wykłady i seminaria, z czasem coraz częściej prowadzone w duchu zindywidualizowanych spotkań mistrzów z uczniami. Podczas studiów kształtowało się z jednej strony moje zainteresowanie muzyką współczesną, zwłaszcza polską, z drugiej – estetyką i filozofią muzyki, na co znaczący wpływ miały zajęcia prowadzone przez profesorów: Mieczysława Tomaszewskiego, Reginę Chłopiczką, Krzysztofa Drobę, Krzysztofa Sz wajgiera, Leszka Polonego oraz Władysława Stróżewskiego. Jednak momentem „spotkania znaczącego” (używając terminologii Mieczysława Tomaszewskiego³), który jednoznacznie ukierunkował mnie jako teoretyka muzyki, było podjęcie współpracy z prof. dr hab. Teresą Malecką, pod opieką której pisałam pracę magisterską, a następnie podjęłam przygotowanie rozprawy doktorskiej. W osobowości promotora odnalazłam wzorcowe cechy konstytuujące etos naukowca i pedagoga, łączące w harmonijny spłot dbałość o sens i strukturę wypowiedzi, odpowiedzialność za słowo, jego wagę i klarowność oraz postawę swoistej pokory wobec podejmowanego przedmiotu badań wraz z możliwie głębokim weń wnikiem. Stały się one drogowskazem moich pierwszych i następnych poczynań naukowych.

Studia były dla mnie czasem bardzo intensywnym pod względem naukowym i artystycznym. Niezwykle cenne okazało się szczególne doświadczenie sprzężenia praktyki i teorii, dające możliwość obcowania z żywą muzyką, nie tylko w roli słuchacza oraz początkującego teoretyka-krytyka, ale i czynnego wykonawcy. Brałam udział w przedsięwzięciach artystycznych Chóru Akademii Muzycznej w Krakowie, m.in. w projekcie, którego celem były wykonania *Credo* Krzysztofa Pendereckiego pod dyktando kompozytora na dwóch prestiżowych festiwalach (Lucerna, Kraków 2001). Aktywnie uczestniczyłam także w pracach Koła Naukowego Studentów Teorii Muzyki, przygotowując

¹ M. Tomaszewski, Wypowiedź w *Dyskusji* po referacie *Wprowadzenie do teorii utworu słowno-muzycznego* [w:] *Muzyka w kontekście kultury. Spotkania Muzyczne w Baranowie 1976*, red. L. Polony, PWM, Kraków 1978, s. 190.

² M. Tomaszewski, *Nad analizą i interpretacją dzieła muzycznego. Myśli i doświadczenia* [w:] M. Tomaszewski, *Interpretacja integralna dzieła muzycznego. Rekonesans*, Akademia Muzyczna w Krakowie, Kraków 2000, s. 33.

³ M. Tomaszewski, *Życia twórcy punkty węzłowe. Rekonesans* [w:] M. Tomaszewski, *Muzyka w dialogu ze słowem*, Akademia Muzyczna w Krakowie, Kraków 2003, s. 35.

pierwsze pisemne omówienia koncertów czy angażując się w pomoc przy organizacji sympozjów naukowych. W 2001 roku uzyskałam roczne stypendium Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego za wyróżniające wyniki w nauce.

Rozbudzone zainteresowania ogólnohumanistyczne skutkowały poszukiwaniami dodatkowych możliwości zakorzenienia w kulturalnym i naukowym życiu Krakowa. W 2000 roku ukończyłam dwuletnie Studium Teologii Rodziny w Instytucie Rodziny przy Wydziale Teologicznym Papieskiej Akademii Teologicznej w Krakowie, którego pomysłodawcą i założycielem był Ks. Kard. Karol Wojtyła, późniejszy Papież Jan Paweł II. Kierowałam również studencką grupą dyskusyjną „Wiara i Kultura” w Dominikańskim Duszpasterstwie Akademickim „Beczka”, w ramach której – oprócz opracowywania i animowania dyskusji na tematy związane z religią i zagadnieniami kulturowo-cywilizacyjnymi współczesnego świata oraz czynnego uczestnictwa w krakowskich wydarzeniach kulturalnych – prowadziłam prelekcje dotyczące muzyki.

W 2002 roku obroniłam z wynikiem celującym pracę magisterską pt. *Problematyka sacrum w polskiej muzyce współczesnej na przykładzie wybranych utworów związanych z Osobą Ojca Świętego Jana Pawła II*, pisaną pod kierunkiem prof. dr hab. Teresy Maleckiej. W trakcie przygotowywania tekstu pracy, w roku 2000, przeprowadziłam krótką kwerendę w Ośrodku Dokumentacji i Studium Pontyfikatu Jana Pawła II w Rzymie. Moja praca magisterska przyniosła szereg wyróżnień:

- Nagrodę w konkursie na najlepszą pracę licencjacką, magisterską i doktorską „PRAESIGNIS” Marszałka Województwa Małopolskiego;
- Nagrodę Miasta Krakowa w dziedzinie „Prace dyplomowe – Kultura i Sztuka”;
- Wyróżnienie w XIV Konkursie Prac Magisterskich Absolwentów Akademii Muzycznych w Polsce w kategorii Teoria Muzyki i Reżyseria Muzyczna.

W 2002 roku podjęłam pracę na stanowisku asystenta w Katedrze Teorii i Interpretacji Dzieła Muzycznego (Zakład Analizy i Interpretacji Muzyki) Akademii Muzycznej w Krakowie oraz w Instytucie Muzyki Uniwersytetu Rzeszowskiego. Oprócz działalności dydaktycznej i organizacyjnej od początku prowadziłam ożywioną działalność naukową, biorąc czynny udział w ogólnopolskich i międzynarodowych sympozjach i konferencjach naukowych w kraju i za granicą, a następnie publikując artykuły w wydawnictwach polskich i zagranicznych. Z tych pierwszych doświadczeń szczególnie cenne stało się uczestnictwo w Międzynarodowym Kongresie Muzykologicznym towarzyszącym Festiwalowi „Musica Antiqua Europae Orientalis” (Bydgoszcz – Pieczyska 2003) oraz w dwóch międzynarodowych sympozjach w ramach Festiwalu „Melos-Ethos” w Bratysławie (w latach 2003 i 2005). W tych wczesnych działaniach nadal poszerzałam moje dotychczasowe zainteresowania i koncentrowałam się wokół problematyki polskiej muzyki współczesnej (zwłaszcza głównych przedstawicieli tzw. „pokolenia 33” – Krzysztofa Pendereckiego i Henryka Mikołaja Góreckiego), muzyki religijnej oraz estetyki i filozofii muzyki.

Istotnym etapem mojego rozwoju naukowego stał się w latach 2003-2008 udział w realizacji projektu badawczego (grant KBN nr 1H01E 007 26) pt. *Twórczość Krzysztofa Pendereckiego od genezy do rezonansu* pod kierownictwem prof. dr hab. Mieczysława Tomaszewskiego, w którym na plan pierwszy, oprócz pogłębionych studiów nad fenomenem muzyki twórcy *Raju utraconego*, wysunęła się problematyka metodologiczna – było to jedno z najobszerniejszych zastosowań metody interpretacji integralnej do badania twórczości

jednego kompozytora. Udział w projekcie (byłam jednym z kilkunastoosobowej grupy wykonawców), w ramach którego opublikowałam sześć artykułów analitycznych poświęconych utworom Krzysztofa Pendereckiego, stanowił jeden z pierwszych poważnych impulsów kierujących moją uwagę w stronę metodologiczną.

Dalszych inspiracji w tym zakresie dostarczyły studia filozoficzne, które realizowałam w latach 2002-2007 na Uniwersytecie Rzeszowskim. Podejmowałam je z pragnieniem poszerzenia humanistycznej perspektywy dla moich badań teoretyczno-muzycznych, dlatego też od początku koncentrowałam się na zagadnieniach filozofii sztuki, estetyki i aksjologii. W tym czasie ostatecznie skryształizowało się również moje zainteresowanie fenomenologią, choć kiełkowało ono już wcześniej, na co zdecydowany wpływ miało zetknięcie się w krakowskiej Akademii Muzycznej z uczniami Romana Ingardena – Władysławem Stróżewskim i Mieczysławem Tomaszewskim. Szeroko rozumiana fenomenologia, jako – posługując się definicją Jana Pawła II – „styl myślenia oraz sposób intelektualnego podejścia do rzeczywistości, który pragnie uchwycić jej cechy istotowe i konstytutywne, unikając uprzedzeń i schematów”⁴, stała się podstawą metodologiczną dla moich kolejnych badań nad muzyką. Wokół niej zogniskował się też temat rozprawy doktorskiej, w której podjęłam próbę weryfikacji polskich koncepcji fenomenologicznych dotyczących dzieła sztuki, w tym – muzyki (Romana Ingardena, Władysława Stróżewskiego, Leszka Polonego, Bohdana Pocięja i Mieczysława Tomaszewskiego), poprzez interpretację w ich świetle wybranych polskich symfonii dwudziestowiecznych. Temat pracy, pisanej pod kierunkiem prof. dr hab. Teresy Maleckiej, skryształizował się jako: *Symfonie Lutosławskiego, Pendereckiego i Góreckiego w świetle polskich koncepcji fenomenologicznych*. Już w 2006 roku wszczęty został mój przewód doktorski w dziedzinie sztuk muzycznych, dyscyplinie artystycznej: kompozycja i teoria muzyki, specjalności: teoria muzyki w Akademii Muzycznej w Krakowie, a w latach 2008-2009 realizowałam grant promotorski nr N N105 333534 pod kierunkiem prof. dr hab. Teresy Maleckiej. Interdyscyplinarny charakter rozprawy, obronionej w 2010 roku, wymagał wyznaczenia do jej oceny trojga recenzentów, reprezentujących zarówno teorię muzyki, jak i filozofię (byli to profesorowie: Jagna Dankowska, Mieczysław Tomaszewski i Władysław Stróżewski). Praca doktorska stała się podstawą opublikowanej w 2013 roku nakładem Akademii Muzycznej w Krakowie monografii pt. *Dzieło symfoniczne w perspektywie polskich koncepcji fenomenologicznych. Lutosławski, Górecki, Penderecki*. W 2011 roku otrzymałam stypendium naukowe Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego dla wybitnego młodego naukowca.

- Faza krystalizacji

Prowadzona przeze mnie, nadal w duchu interdyscyplinarnym, działalność naukowa po uzyskaniu stopnia doktora rozwijała się w kilku dopełniających się obszarach. Wśród nich wyróżnia się wątek filozoficzno-muzyczny, badania nad zjawiskiem twórczości muzycznej związanej z osobą papieża Jana Pawła II oraz fenomenem papieskiej refleksji estetycznej,

⁴ Jan Paweł II, *Fascynująca przygoda*. Do przedstawicieli Światowego Instytutu Fenomenologii w Hanoverze (USA), 22 III 2003, https://opoka.org.pl/biblioteka/W/WP/jan_pawel_ii/przemowienia/fenomenologowie_22032003.html [dostęp: 10 lutego 2019].

a także dalsze analityczno-interpretacyjne zgłębianie polskiej muzyki współczesnej, w tym religijnej, z uwzględnieniem szerokiego kontekstu socjologicznego (zagadnienie pokoleniowości), społeczno-politycznego i estetycznego.

Wątek filozoficzno – estetyczny, będący naturalnym rezultatem dotychczasowych badań i wyborów naukowych, przejawiał się w szeregu inicjatyw, takich jak nawiązanie współpracy z polskimi uniwersyteckimi ośrodkami i towarzystwami filozoficznymi, udział w konferencjach o profilu filozoficznym bądź interdyscyplinarnym, autorstwo tekstów w czasopismach naukowych lub wieloautorskich monografiach filozoficznych oraz udział w projektach badawczych. Istotną rolę stanowiły dalsze studia nad fenomenologiczną refleksją o muzyce, w tym – Ingardenowską. Przypadająca w 2010 roku czterdziesta rocznica śmierci ojca polskiej fenomenologii zaowocowała szeregiem inicjatyw podejmowanych przez środowiska naukowe koncentrujące się wokół tej myśli, w tym przez Polskie Towarzystwo Fenomenologiczne oraz Centrum Badań Filozoficznych im. Romana Ingardena działające przy Instytucie Filozofii Uniwersytetu Jagiellońskiego. Owocem mojej współpracy z tymi środowiskami był m.in. czynny udział w ogólnopolskich konferencjach naukowych: „W 40-tą rocznicę śmierci Profesora Romana Ingardena” (Instytut Filozofii Uniwersytetu Jagiellońskiego 2010) oraz „Jedna czy wiele fenomenologii? Fenomenologia w filozofii współczesnej” (Instytut Filozofii Socjologii i Dziennikarstwa Uniwersytetu Gdańskiego 2013). Podczas wymienionych konferencji prezentowałam wypracowany w swojej rozprawie doktorskiej autorski sposób interpretacji konkretnych utworów muzycznych w duchu fenomenologii Ingardena oraz zgłębiałam recepcję myśli Ingardenowskiej w polskiej myśli muzykologicznej. Wyniki tych badań publikowane były w czasopiśmie Polskiego Towarzystwa Fenomenologicznego „Fenomenologia” oraz w wieloautorskich monografiach: *W kręgu myśli Romana Ingardena* (Kraków 2011) oraz *Świadomość, świat, wartości* (Wrocław 2013). Uwieńczeniem wspomnianej współpracy było autorstwo rozdziału (o wpływach fenomenologii w myśli o muzyce) w monografii będącej efektem współpracy polskich i zagranicznych autorów, a stanowiącej swoisty „przewodnik” po terminologii i metodologii fenomenologicznej: *Wprowadzenie do fenomenologii. Interpretacje, zastosowania, problemy*, pod red. W. Płotki (Warszawa 2014). Publikacja ta powstała jako rezultat projektu badawczego Narodowego Centrum Nauki HS1/00559 (kierownictwo: dr Witold Płotka).

Moja działalność naukowa w nurcie filozoficzno-estetycznym zaowocowała także zaproszeniami do udziału w innych interdyscyplinarnych przedsięwzięciach (tj. jednostkowych i cyklicznych konferencjach naukowych, publikacjach wieloautorskich) organizowanych m.in. przez: Instytut Filozofii Wyższej Szkoły Pedagogiczno-Filozoficznej „Ignatianum” w Krakowie, Zakład Aksjologii i Estetyki Literackiej Wydziału Nauk Humanistycznych Uniwersytetu Kardynała Stefana Wyszyńskiego w Warszawie czy Wydział Filozofii i Socjologii Uniwersytetu Marii Curie Skłodowskiej w Lublinie.

Moje badania w nurcie filozoficzno-estetycznym pochodzące z ostatnich lat ogniskują się wokół problematyki wartości i ekspresji w muzyce, możliwości *sacrum* w muzyce i sztuce, statusu humanistycznie zorientowanych metodologii we współczesnej muzykologii oraz sposobów adaptacji koncepcji filozoficznych lub ogólnohumanistycznych do interpretacji dzieła muzycznego. Wyniki tych badań prezentowałam na międzynarodowych konferencjach

m.in. 19th Jubilee International Congress of Aesthetics “Aesthetics in Action” (Kraków 2013), XIIIth International Congress on Musical Signification (Canterbury 2016) oraz “Music and Musicology in the Age of Post-Truth” (Dublin 2018), a także w artykułach wydawanych w kwartalniku „Ethos”.

Rozbudzone jeszcze podczas przygotowania pracy magisterskiej zainteresowania bogatą, a niemal niezbadaną twórczością muzyczną związaną w różny sposób z osobą Ojca Świętego Jana Pawła II (utwory dedykowane, ofiarowane *ex post*, pisane do jego słów) jako fenomenem historyczno-socjologiczno-artystycznym skutkowało podjęciem szerzej zakrojonych badań w tym zakresie. Ich owocem stał się projekt *Muzyka wobec poezji i nauczania Karola Wojtyły i Jana Pawła II*, realizowany od 2010 roku w dwuosobowym składzie: prof. dr hab. Teresa Malecka (kierownik), dr Kinga Kiwała (wykonawca), wyróżniony nagrodą „Ars Quaerendi” Marszałka Województwa Małopolskiego za wybitne działania na rzecz rozwoju i promocji kultury. W ramach projektu, zakładającego dokonanie możliwie pełnych badań nad tą muzyką, przeprowadziłam szereg działań naukowych:

- miesięczną kwerendę w Ośrodku Dokumentacji i Studium Pontyfikatu Jana Pawła II w Rzymie (jako kierownik trzyosobowego zespołu), połączoną ze skatalogowaniem i digitalizacją części zbiorów;

- dokonanie wstępnej klasyfikacji tej twórczości oraz interpretacji wybranych utworów ze szczególnym uwzględnieniem kluczowej w przypadku takich zjawisk artystycznych problematyki aksjologicznej – wyniki badań prezentowałam na konferencjach naukowych (w tym na organizowanych przeze mnie w Akademii Muzycznej w Krakowie corocznych konferencjach ogólnopolskich) oraz w serii opublikowanych artykułów naukowych;

- redakcję naukową (wraz z Teresą Malecką) serii wydawniczej *Muzyka wobec poezji i nauczania Karola Wojtyły i Jana Pawła II* (ukazały się trzy tomy).

W ostatnim czasie moje badania w ramach projektu przekraczają problematykę czysto muzyczną, orbitując w stronę studiów nad myślą estetyczną Karola Wojtyły i Jana Pawła II. Do tej modyfikacji przyczyniła się (obok moich ogólnych zainteresowań filozoficznych) koncepcja konferencji *Muzyka wobec poezji i nauczania Karola Wojtyły i Jana Pawła II*, które w kilku ubiegłych latach przekształciły się w ogólnopolskie interdyscyplinarne spotkania filozofów, teologów, literaturoznawców i muzykologów, zogniskowane wokół refleksji i twórczości poetyckiej Jana Pawła II i ich relacji z twórczością kompozytorską. Owocem tych badań było m.in. opublikowanie dwóch wersji artykułu o papieskiej „filozofii piękna”: w serii wydawniczej *Sentieri della verità* Pontificio Istituto Giovanni Paolo II per Studi su Matrimonio e Famiglia przy Pontificia Università Lateranense w Rzymie (w języku włoskim) oraz w cyklu wydawniczym Akademii Muzycznej im. Stanisława Moniuszki w Gdańsku „Musica sacra” (w języku polskim).

Szczególnie istotne znaczenie dla mojej działalności naukowej posiadają badania nad polską muzyką współczesną. Wybór zagadnień i utworów podyktowany jest kluczowym w Krakowskiej Szkole Teoretycznej postulatem koncentracji na muzyce „nieobojętnej”, będącej nie tylko materiałem dla obiektywnych działań analitycznych, ale również budzącej prawdziwe przeżycie estetyczne. W swoich badaniach

skupiałam się początkowo na twórczości kompozytorów, których dzieła stanowiły podstawę mojej pracy doktorskiej (Witold Lutosławski, Henryk Mikołaj Górecki, Krzysztof Penderecki), poszerzając następnie stopniowo ich zakres. Moją uwagę przyciągnęła zwłaszcza twórczość pochodząca z lat siedemdziesiątych i osiemdziesiątych dwudziestego stulecia, a więc z czasu przełomu, naznaczonego powrotami do tradycji wielkiej muzyki europejskiej, w tym religijnej, po latach dominacji paradygmatu awangardowego. Badania tej twórczości w szerokim kontekście przemian polityczno-społecznych, a także z uwzględnieniem perspektywy estetycznej (przełomy romantyczne tego czasu), doprowadziły mnie do głębszego zainteresowania zjawiskiem „pokolenia stalowowolskiego”, stanowionego przez kompozytorów debiutujących w połowie lat siedemdziesiątych: Eugeniusza Knapika, Andrzeja Krzanowskiego i Aleksandra Lasonia. Rozpoznając tę twórczość w duchu fenomenologicznego „zawieszenia wiedzy” w punkcie wyjścia, zmierzającym jednak do spojrzenia integralnego w punkcie dojścia, podjęłam również próbę reinterpretacji z perspektywy czterdziestu lat zagadnień powszechnie (choć nie bez dyskusji i wątpliwości) łączonych z tą twórczością. Na plan pierwszy wysunęły się więc: kwestia pokoleniowości zderzona z zagadnieniem odrębności i indywidualności każdego z artystów, pojęcie i rozumienie „nowego romantyzmu” oraz „nowego humanizmu” (terminu zaproponowanego przez Krzysztofa Drobę⁵), a także problem „powrotu do tradycji” i powiązanej z tym intertekstualności, stanowiącej istotne *signum* tej muzyki. Wyniki tych badań prezentowałam w serii wystąpień na zagranicznych i ogólnopolskich konferencjach naukowych (m.in. w Lizbonie, Kownie, Lukce, Bydgoszczy, Wrocławiu) oraz w tekstach wydawanych w języku polskim, niemieckim i angielskim w wydawnictwach polskich i zagranicznych, w tym w opublikowanej nakładem wydawnictwa Springer wieloautorskiej monografii *Sounds, Societies, Significations. Numismatic Approaches to Music* (Kaunas 2017). Głównym owocem badań nad fenomenem „pokolenia stalowowolskiego” jest książka pt. *Pokolenie Stalowej Woli. Eugeniusz Knapik, Andrzej Krzanowski, Aleksander Lason. Studia estetyczne*, którą przedkładam jako dzieło w postępowaniu habilitacyjnym.

4. Wskazanie osiągnięcia wynikającego z art. 16 ust. 2 ustawy z dnia 14 marca 2003 r. o stopniach naukowych i tytule naukowym oraz o stopniach i tytule w zakresie sztuki (Dz. U. 2016 r. poz. 882 ze zm. w Dz. U. z 2016 r. poz. 1311.):

- Tytuł osiągnięcia naukowego/artystycznego

Kinga Kiwała, *Pokolenie Stalowej Woli. Eugeniusz Knapik, Andrzej Krzanowski, Aleksander Lason. Studia estetyczne*, Akademia Muzyczna w Krakowie, Kraków 2019 (recenzenci wydawniczy: prof. dr hab. Teresa Malecka, dr hab. Katarzyna Szymańska-Stułka, prof. UMFC).

⁵ Zob. P. Strzelecki, „Nowy romantyzm” w twórczości kompozytorów polskich po roku 1975, *Musica Iagellonica*, Kraków 2006, s. 100; *Dar od losu. Krzysztof Droba w rozmowie z Kingą Kiwałą*, „Teoria Muzyki. Studia, Interpretacje, Dokumentacje”, 2015, nr 6, s. 125.

- Omówienie celu naukowego/artystycznego ww. pracy i osiągniętych wyników wraz z omówieniem ich ewentualnego wykorzystania

W książce, którą przedkładałam jako osiągnięcie w postępowaniu habilitacyjnym, p r z e d m i o t e m badań jest przede wszystkim wczesna twórczość kompozytorów tworzących tzw. „pokolenie stalowowolskie”: urodzonych w 1951 roku Eugeniusza Knapika, Andrzeja Krzanowskiego i Aleksandra Lasonia. Taki wybór wynika z podstawowego założenia pracy (wyrażonego już samym jej tytułem), którym jest próba zaprezentowania w jednym wspólnym opracowaniu twórczości wymienionych kompozytorów, ujmowanych jako formacja generacyjna (w znaczeniu estetycznym, a nie czysto biologicznym). Trzeba bowiem przypomnieć, że fenomen pokoleniowości łączy się zazwyczaj z działalnością młodych artystów, jednoczonych jakąś wspólną ideą (nawet o charakterze „zewnątrznym”), a zjawiska tego rodzaju przeważnie nie wytrzymują próby czasu (co zresztą jest naturalne dla dojrzałej twórczości artystycznej). W przypadku Knapika, Krzanowskiego i Lasonia taką ideą jednoczącą stało się niewątpliwie związanie własnej, dopiero rozpoczętej kariery kompozytorskiej z Festiwałem „Młodzi Muzycy Młodemu Miastu” w Stalowej Woli. Festiwal, zainicjowany w połowie lat siedemdziesiątych ubiegłego stulecia przez krakowskiego teoretyka muzyki Krzysztofa Drobę, był szczególnie naznaczony jego wizją muzyki tworzonej w perspektywie wartości. Fakt „zakorzenienia się” w atmosferze festiwalowej nie pozostał bez wpływu na ukierunkowanie działalności tej trójki artystów i był głównym powodem okrzyknięcia ich mianem „pokolenia Stalowej Woli” właśnie (jako formacji wyróżniającej się spośród polskich twórców urodzonych na początku lat 50-tych). W pracy skupiłam się zatem przede wszystkim na dziełach pochodzących z okresu obecności Festiwalu w polskim życiu muzycznym (1975-1980) oraz powstałych w pierwszej dekadzie po nim (a więc mniej więcej w czasie, w którym trwał jeszcze jego rezonans i oddziaływanie); są one w uzasadnionych przypadkach uzupełniane o kontekst utworów wcześniejszych, a w przypadku Knapika i Lasonia – późniejszych (Krzanowski zmarł przedwcześnie w 1990 roku).

C e l e m pracy było dokonanie pogłębionych i wszechstronnych interpretacji tej muzyki, z uwzględnieniem dwóch głównych, dopełniających się perspektyw. Pierwszą z nich stanowią interpretacje wybranych, rozpoznanych jako szczególnie ważne w twórczości danego kompozytora, utworów; drugą – badania nad konstytutywnymi dla stylu poszczególnych twórców ideami estetycznymi, reprezentowanymi w co najmniej kilku dziełach. Książka posiada zatem charakter zbioru kilkunastu powiązanych ze sobą studiów, ujmujących dane zagadnienie z różnych punktów widzenia i zróżnicowanych w zakresie szczegółowego podejścia metodologicznego. Istotną płaszczyzną jednoczącą całość jest przyjęcie za podstawę w pracy szeroko rozumianej m e t o d y fenomenologicznej, zakładającej stałe pierwszeństwo dzieła sztuki oraz intencję badawczą skupioną na szukaniu artystycznej i estetycznej istoty podejmowanych zagadnień. Ta podstawowa perspektywa metodologiczna jest w większości studiów poszerzana – w duchu metody interpretacji integralnej Mieczysława Tomaszewskiego – o próbę spojrzenia na poszczególne problemy przez pryzmat wybranych koncepcji humanistycznych (teorii archetypów Carla Gustava

Junga, koncepcji obrazów i symboli Mircei Eliadego czy aksjologii Marii Gołaszewskiej⁶). Podjęta próba ukazania tej twórczości z jednej strony jako zjawiska artystycznego, z drugiej – jako fenomenu kulturowego (części pewnej całości, w której żyje człowiek) zbliża postępowanie badawcze zastosowane w rozprawie do antropologii muzyki.

S t r u k t u r a pracy. Twórczość każdego z przedstawicieli „pokolenia Stalowej Woli” prezentowana jest oddzielnie w trzech głównych rozdziałach książki (II-IV). Poprzedzone są one rozdziałem wstępnym, zawierającym dwa studia. Pierwsze z nich ma charakter wprowadzający i ogólny, dotycząc głównych wyróżników estetycznych tej twórczości. Poddane w nim zostały badawczej weryfikacji terminy z nią łączone, przede wszystkim kwestie pokoleniowości oraz „nowego romantyzmu”. Drugie studium zawiera analizę i interpretację utworu, który w recepcji „pokolenia” zaistniał jako doskonałe wcielenie idei „stalowowolskich”: *Corale, interludio e aria* Eugeniusza Knapika. Oba teksty, składające się na pierwszy rozdział pracy, zarysowują już na początku dwa wektory postępowania badawczego w niej zastosowanego – analityczno-interpretacyjny oraz estetyczny.

Rozdział drugi, poświęcony twórczości Andrzeja Krzanowskiego, obejmuje cztery studia. W pierwszym z nich zaprezentowana została – na podstawie analizy obu symfonii kompozytora – oryginalna, wyłożona również w autorskich autokomentarzach do obu utworów, idea symfonizmu Krzanowskiego. Drugie zawiera interpretację cyklu *Reliefów*, w którym twórca zrealizował intermedialne założenie przeniesienia koncepcji rzeźbiarskiej na muzykę. Dwa ostatnie studia prezentują szersze spojrzenia na twórczość artysty, dotyczące z jednej strony fundamentalnego dlań – jako czynnego instrumentalisty-akordeonisty – zagadnienia muzyki akordeonowej (m.in. klasyfikację gatunków, form oraz funkcji instrumentu), z drugiej – kwestii mniej lub bardziej czytelnych odniesień religijnych obecnych w tej twórczości. Podkreślić trzeba, że zwłaszcza ten ostatni problem był dotychczas w badaniach nad muzyką kompozytora właściwie nierozpoznany.

Wokół twórczości Aleksandra Lasonia koncentruje się rozdział trzeci. Poddano w nim analizie i interpretacji dwa obrazy symfoniczne (*Góry, Katedra*), które stanowią przykład indywidualnej, „sensotwórczej” wyobraźni kompozytora, ożywiającej niejako fundamentalne dla kultury archetypy. To właśnie m.in. te dzieła artysty korespondują z koncepcją archetypów, obrazów i symboli prezentowaną przez Junga i Eliadego; mogą być wręcz uznawane za artystyczne potwierdzenie tych psychologicznie i antropologicznie ukierunkowanych teorii. Dopelnieniem rozdziału stało się obszerne studium poświęcone cyklowi sześciu *Muzyk kameralnych* Lasonia, uwzględniające zrealizowaną w tych utworach indywidualną ideę kameralistyki oraz problem cykliczności.

Rozdział ostatni skupia się na muzyce Eugeniusza Knapika. Punktem wyjścia stała się w nim interpretacja (m.in. w świetle fenomenologicznej aksjologii Marii Gołaszewskiej) jedyne w dotychczasowym dorobku kompozytora kwartetu smyczkowego⁷. Potwierdzony przez twórcę fakt inspiracji *Kwartetem cis-moll* op. 131 Ludwiga van Beethovena stanowił

⁶ C.G. Jung, *Archetypy i symbole. Pisma wybrane*, tłum. J. Prokopiuk, Czytelnik, Warszawa 1993; M. Eliade, *Obrazy i symbole. Szkice o symbolizmie magiczno-religijnym*, tłum. M. i P. Rodakowie, Wydawnictwo KR, Warszawa 1998; M. Gołaszewska, *O naturze wartości estetycznych na tle sytuacji aksjologicznej*, Uniwersytet Jagielloński, Kraków 1986.

⁷ W 2019 roku planowane jest prawykonanie *II Kwartetu smyczkowego* Eugeniusza Knapika.

impuls do podjęcia badań porównawczych, skoncentrowanych jednakże nie na związkach bezpośrednich (od których Knapik się odżegnywał), lecz na pokrewieństwie estetycznym. W kolejnym studium podniesiono fundamentalną dla twórcy *Le Chant* ideę śpiewu, skonkretyzowaną także w dziełach czysto instrumentalnych. Właśnie na nich skupia się uwaga badawcza; na podstawie utworów niezawierających warstwy wokalne podjęta została próba wyodrębnienia właściwości konstytuujących tzw. styl śpiewny (*the singing style* – w rozumieniu Sarah Day-O’Connell⁸) twórczości Knapika. Rozdział dopełniają obszernie interpretacje dwóch utworów powstałych do poezji Paula Valéry’ego – *Le Chant* na sopran i orkiestrę oraz *Tak jak na brzegu morza...* na zespół instrumentalny i taśmę. Obraz morza stanowi w całej twórczości kompozytora (podobnie jak i francuskiego symbolisty) jedną z najczęściej powracających metafor, odnoszących się do fundamentalnych problemów ludzkiej egzystencji: czasu i przemijania. Swoista teoretyczna rekonstrukcja (czy też próba werbalizacji) filozofującej, utrzymanej w duchu stalowowolskiego „nowego humanizmu” artystycznej „refleksji” Knapika nad tymi egzystencjalnie zabarwionymi zagadnieniami stanowi punkt dojścia pracy.

Zaprezentowana książka, ujmująca twórczość Knapika, Krzanowskiego i Lasonia w kategoriach pokoleniowych, stanowi zarazem „ przyczynek do portretu” każdego z kompozytorów, uzupełniając istotne luki w dotychczasowych badaniach nad tą muzyką. Ma ona też na celu zaproszenie do podjęcia kolejnych studiów, zwłaszcza takich, które koncentrowałyby się wyłącznie wokół muzyki danego artysty. Mimo niezwykle bogatej refleksji krytycznej oraz interesujących ujęć analityczno-interpretacyjnych brakuje bowiem monografii każdego z tych twórców; na teoretyczne zgłębienie oczekują zwłaszcza utwory Knapika i Lasonia pochodzące z kilku ostatnich dekad. Praca nad tym niezwykle fenomenem artystycznym i estetycznym, stawiającym przed badaczem nie tylko problem brzmienia, ale również znaczenia i sensu, odnosząca się zarazem do najgłębszego świata artysty, jak i do najbardziej fundamentalnych problemów człowieka, nie została zatem definitywnie ukończona; twórczość kompozytorów „pokolenia stalowowolskiego” oczekuje na następne próby całościowego odczytania.

5. Działalność dydaktyczna, organizacyjna i popularyzatorska

Praca dydaktyczna jest istotnym aspektem mojej działalności; traktuję ją jako swego rodzaju misję. W krakowskiej Akademii Muzycznej prowadzę zajęcia teoretyczno-muzyczne, zarówno te o charakterze historyczno-humanistycznym (m.in. historia muzyki, analiza i interpretacja dzieła muzycznego), jak i warsztatowym (harmonia, metodologia pracy naukowej). Cennym doświadczeniem jest dla mnie praca indywidualna ze studentami różnych kierunków i specjalności (teoria muzyki, wokalistyka, instrumentalistyka) w ramach seminariów pracy naukowej i dyplomowej na poziomie licencjackim i magisterskim oraz podczas seminariów z doktorantami innych niż teoria muzyki specjalności. Wypromowałam dotychczas dziewiętnaście i recenzowałam dwanaście prac dyplomowych. Pełnię również

⁸ S. Day-O’Connell, *The singing style* [w:] *The Oxford Handbook of Topic Theory*, ed. by D. Mirka, Oxford University Press, Oxford 2014, s. 238-258.

funkcję promotora pomocniczego w przewodzie doktorskim mgra Jacka Kopca. W latach 2002-2012 prowadziłam dodatkowo zajęcia dydaktyczne w Instytucie Muzyki Uniwersytetu Rzeszowskiego (m.in. historia muzyki z literaturą, analiza dzieła muzycznego, historia muzyki chóralnej, kształcenie słuchu, czytanie partytur).

Zróznicowany charakter posiada moja działalność organizacyjna w macierzystej Uczelni i Katedrze. Brałam udział w przygotowywaniu sympozjów naukowych, wykładów otwartych, wydarzeń okolicznościowych (np. jubileuszowych) i innych przedsięwzięć Katedry. Kilkukrotnie pełniłam funkcję sekretarza Wydziałowej, a także jeden raz – Uczelnianej Komisji Rekrutacyjnej; powoływana byłam w skład Uczelnianej Komisji Egzaminacyjnych oraz Uczelnianej Komisji Wyborczej. Byłam też członkiem Wydziałowej Komisji ds. Oceny Okresowej Nauczycieli Akademickich oraz Wydziałowego Zespołu ds. Parametryzacji.

W ramach działań o charakterze popularyzatorskim na plan pierwszy wysuwają się opublikowane w czasopiśmie „Teoria Muzyki” obszernie rozmowy z Krzysztofem Drobą i Eugeniuszem Knapikiem, które przeprowadziłam z okazji czterdziestej rocznicy powołania Festiwalu „Młodzi Muzycy Młodemu Miastu” i debiutu tzw. „pokolenia stalowowolskiego”. Jestem ponadto autorką komentarzy do dwóch płyt CD, opublikowanej w „Ruchu Muzycznym” recenzji książki Marcina Trzęsioka oraz kilku tekstów w programach koncertów i festiwali. Brałam również czynny udział w panelach dyskusyjnych (m.in. w spotkaniu promocyjnym Kwartałnika „Ethos” pt. *Śladami świętości* – jako autorka jednego z opublikowanych w tym czasopiśmie artykułów). W 2013 roku, na zaproszenie Ministerstwa Nauki i Szkolnictwa Wyższego kierowane do „wyróżniających się młodych badaczy”, wzięłam udział w Forum Młodych Uczonych „Od młodego naukowca do laureata Nagrody Nobla” (jako stypendystka stypendium Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego dla wybitnych młodych naukowców). Celem tego projektu było m.in. nawiązanie współpracy młodych utalentowanych polskich badaczy z uczonymi, którzy odnieśli sukces naukowy, omówienie ścieżki kariery młodych uczonych oraz mechanizmów finansowania badań w wybranych państwach świata.

Prezentowane formy mojej działalności (tj. dydaktyczna, organizacyjna i popularyzatorska) są ze sobą powiązane. Organizowałam wydarzenia przeznaczone dla młodzieży akademickiej (warsztaty, spotkania, panele dyskusyjne); brałam również udział w inicjatywach o charakterze popularyzatorskim, skierowanych do studentów i nie tylko, zarówno w macierzystej uczelni, jak i poza nią. Szereg działań o charakterze dydaktycznym, organizacyjnym i popularyzatorskim zorganizowałam i przeprowadziłam w ramach realizowanego od 2010 roku wraz z prof. dr hab. Teresą Malecką projektu *Muzyka wobec poezji i nauczania Karola Wojtyły i Jana Pawła II*. Już w 2006 roku, a więc jeszcze przed rozpoczęciem realizacji projektu, zaangażowałam się (jako przedstawiciel Akademii Muzycznej w Krakowie) w zainicjowane wówczas przez środowisko akademickie Krakowa „Dni Jana Pawła II”. Trzykrotnie brałam udział w pracach międzyuczelnianego jury konkursu na esej o myśli Karola Wojtyły i Jana Pawła II pod patronatem Papieskiej Akademii Teologicznej (w latach 2007-2009), byłam również członkiem Rady Programowej

i współorganizatorem warsztatów studenckich, odbywających się w Akademii Muzycznej w Krakowie w ramach trzech pierwszych edycji „Dni” (2006-2008). Od 2010 roku, realizując już wspomniany projekt, byłam współtwórcą koncepcji oraz organizatorem dziewięciu ogólnopolskich konferencji naukowych i dwóch paneli dyskusyjnych (panel studencki *Wokół „Liturgii sacra” Zygmunta Mycielskiego* 2012; panel dyskusyjny *Przyszłość świata zależy od kultury* 2014). Organizowałam i prowadziłam również towarzyszące sesjom wydarzenia artystyczne, w tym wieczór poetycko-muzyczny z udziałem Anny Polony i Jacka Romanowskiego, podczas którego miało miejsce polskie prawykonanie utworów dedykowanych Janowi Pawłowi II: *Modlitwy* Andrzeja Kurylewicza oraz *Sonaty d’Octobre* Joanny Bruzdowicz w interpretacji studenta krakowskiej Akademii Muzycznej Piotra Kowala (2014). Współtworzyłam wystawę muzykaliów z Ośrodka Dokumentacji i Studium Pontyfikatu Jana Pawła II w Rzymie: *Kompozytorzy – Janowi Pawłowi II* (2010), czynnie uczestniczyłam w dwóch spotkaniach promocyjnych serii wydawniczej *Muzyka wobec poezji i nauczania Karola Wojtyły i Jana Pawła II* pod red. T. Maleckiej i K. Kiwały, organizowanych przez Akademię Muzyczną w Krakowie oraz Instytut Dialogu Międzykulturowego im. Jana Pawła II w Krakowie (2011).

Kilka inicjatyw o charakterze dydaktycznym i popularyzatorskim przeprowadziłam we współpracy z profesorami reprezentującymi niemieckie ośrodki uniwersyteckie. Zainteresowanie kręgiem niemieckojęzycznym jako możliwym „kierunkiem” dla wspólnych działań, kiełkowało we mnie wcześniej. Jeszcze jako studentka filozofii Uniwersytetu Rzeszowskiego otrzymałam stypendium DAAD (Deutscher Akademischer Austauschdienst) z przeznaczeniem na wakacyjny kurs języka niemieckiego organizowany przez niemieckie ośrodki uniwersyteckie (zrealizowałam je w 2004 roku w Universität Passau). Do nawiązania bliższych kontaktów z niemieckimi środowiskami muzykologicznymi, zwłaszcza z Lipska i Drezna, przyczynił się fakt, iż od wielu lat istniała współpraca naukowa między nimi a krakowskim środowiskiem teoretycznym, przejawiająca się przede wszystkim poprzez obecność niemieckich muzykologów w projektach organizowanych (lub współorganizowanych) przez Akademię Muzyczną w Krakowie (m.in. w międzynarodowych sympozjach naukowych towarzyszących Wielkanocnym Festiwalom Beethovenowskim). W 2012 roku odbyłam tygodniowy staż w Institut für Musikwissenschaft der Universität Leipzig w ramach projektu Erasmus (*Individual work programme for staff training mobility*); podczas stażu wygłosiłam m.in. wykład o muzyce Henryka Mikołaja Góreckiego dla studentów lipskiej muzykologii. We współpracy z prof. Michaeliem Heinemannem (Hochschule für Musik Carl Maria von Weber in Dresden) zorganizowałam warsztaty dotyczące polskiej muzyki współczesnej dla studentów niemieckich i polskich, połączone ze spotkaniem dyskusyjnym z udziałem młodych krakowskich kompozytorów, które odbyły się w Akademii Muzycznej w Krakowie w 2015 roku. W 2018 roku przygotowałam natomiast (we współpracy z Wydziałem Wokalnym Akademii Muzycznej w Krakowie) polsko-niemieckie kursy mistrzowskie dla studentów wokalistyki z Krakowa i Drezna, zogniskowane wokół romantycznej pieśni niemieckiej i polskiej. Wzięli w nich udział wybitni artyści i pedagodzy: Olaf Baer, Ulrike Siedel, Michael Heinemann (strona niemiecka) oraz Maria Seremet, ks. Zdzisław Madej (strona polska).

6. Konkluzja

„Jeśli uwierzysz, że muzyka składa się z dźwięków – już przegrałeś” – mówił Eugeniusz Knapik w jednym z wywiadów⁹. To na pozór prowokacyjne stwierdzenie jest świadectwem szczególnego rozumienia muzyki jako sztuki, która – obok przynależnych jej wartości artystycznych i estetycznych – może nieść głębsze sensory i znaczenia, stanowiąc pozawerbalny sposób ludzkiej komunikacji. Takie pojmowanie muzyki koresponduje z etosem Krakowskiej Szkoły Teoretycznej, której czuję się częścią. Jak pisał jej Założyciel: „Wbrew wszelkim autotelistom wszystkich czasów dzieło – przede wszystkim to wybitne, szczególne – nie jest wyłącznie tworem *per se*. Ono niesie jakąś prawdę, która dociera do nas dzięki pięknu. Niesie jakieś przesłanie: natury emocjonalnej, racjonalnej, metafizycznej. Staje się wyznaniem, wołaniem, objawieniem, darem”¹⁰.

Korespondencja między postawą badacza a podejmowanym przez niego problemem jest jedną ze spraw kluczowych. Interpretacja muzyki stanowi zatem dla mnie zawsze działalność w perspektywie wartości, nakierowane na odkrycie prawdy dzieła i jego kulturotwórczego sensu. W ten sposób próbuję realizować założenia humanistycznej teorii muzyki, rozumianej – za Mieczysławem Tomaszewskim – jako „nauka, a zarazem krytyczna refleksja nad dziełem muzycznym i muzyką w ogóle, nad dziełem jako zjawiskiem artystycznym i nad dziełem jako przesłaniem twórczym: nad sposobem istnienia i sposobami jego społecznego funkcjonowania – w czasie i przestrzeni, to jest w historii i w kulturze”¹¹.

Kinga Krawiec

⁹ K. Droba, *Spotkania z Eugeniuszem Knapikiem*, Akademia Muzyczna im. Karola Szymanowskiego, Katowice 2011, s. 62.

¹⁰ M. Tomaszewski, *Prawda w sztuce* [w:] *Wymiary prawdy*, red. S. Drzyżdzyk, Wydawnictwo Naukowe Papieskiej Akademii Teologicznej, Kraków 2006, s. 115.

¹¹ M. Tomaszewski, *Muzykologia wobec współczesności* [w:] M. Tomaszewski, *Interpretacja integralna dzieła muzycznego...*, s. 10.